

Unikāla grāmata

Uldis Rācenis

Klajā nācis unikāls pētījums teju tūkstoš lappušu biezumā par Preiļu rajona Rudzātu pagasta vēsturi "Mazā Zemgale laikmetu griežos". Darba autors novadnieks Jānis Būmanis pavadījis desmit gadus, vislielākā rūpībā apkopojot dzimtā pagasta vēstures faktus.

Grāmata pārsteidz ar milzīgo faktu apjomu un izpētes dziļumu, tajā atrodams itin viss par Rudzātu pagasta iedzīvotājiem un pagasta sabiedrisko, reliģisko un ekonomisko dzīvi, kā cilvēki auguši, kur izglītojušies, kā saimniekojuši, kādus kultūras pasākumus organizējuši. Grāmata arī skarbi liecina par pagasta iedzīvotāju likteni karos un izsūtīšanas gados, te atrodami ne vien represēto, bet arī izsūtītāju vārdi un katra paveiktais jaunums.

Autors aplūko pagasta dzīvi, sākot ar 16. gadsimtu. "Mazā Zemgale laikmetu griežos" ir pagaidām Latvijā vienīgais šāda apjoma pētījums par kāda pagasta vēsturi. Nav šaubu, ka ikviens, kura dzimtas koka zars ieaudzis Rudzātu pagastā, varēs atrast faktus arī par saviem senčiem.

Par pagasta vēsturi J. Būmanis sācis interesēties atmodas gados: — *Toreiz biju aizbraucis uz savu dzimto pagastu un aizgājīs uz skolu, kur aprunājos ar tās direktoru. Viņš man lepnī stāstīja, ka esot izpētījis skolas vēsturi. Es viņam vaicāju, vai viņš pazīst tādu un tādu skolotāju? Nē, nepazīstot. Izrādījās, ka viņš daudzus no ilggadējiem skolotājiem, kas vēl bija dzīvi, nepazīna. Vaicāju, kas tad tā par vēsturi? Viņš paskaidroja, ka izpētījis vien līdz 1950. gadam. Apsolījos uzrakstīt grāmatiņu par Rudzātu pagasta mazpulcēnu vēsturi, un tā aizsākās mana interese par visu Rudzātu vēsturi.*

Meklējot materiālus par mazpulku un skolotājiem, viņš sācis pētīt arhīvu dokumentus un pamazām atklājis arvien jaunus faktus. Autors sācis apzināt arī bijušos rudzātniekus, izveidojusies plaša sarakste. Daudzi jo daudzi no lielā cilvēku skaita, kas uzticējuši J. Būmanim savas atmiņas, senas fotogrāfijas un dokumentus, tagad jau ir viņšaulē.

Turpinājums 4. lpp. ▶

Jānis Būmanis ar savu nenovērtējamo garadarbu — gandrīz tūkstoš lappušu biezo un trīs kilogramus smago pētījumu par Rudzātu pagasta vēsturi.

